



# Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

061

Hely

Idő

"1920"

Személy

Szerző:

Cím: *Forradalom az Akadémiában*

Forrás:

*Uj Nemzedék*Bzp.  
(Hely)1920 XI 19  
(Idő)

(Köt. v. füz.) (O)

## Forradalom az Akadémiában Lemondatták Heinrich Gusztáv főtítkárt

Az Akadémia nemrég ünnepelte százéves születésnapját. Most pedig arról kapunk hírt, hogy a száz és egynéhány éves Akadémia ifjonti szenvedéllyel és nem fékezhető indulattal palotaforradalmat csinált.

Egyetmást rebesgettek már arról, hogy Heinrich Gusztáv és Szily Kálmán társasága között bizonyos ki nem egyenlíthető ellentétek lappanganak. Senkise sejtette azonban, hogy ezek az ellentétek ily hamar és ily csattanósan ki fognak robbanni és az aggastyánok tanuságot tesznek arról, hogy harcolni épp úgy tudnak, mint a fiatalok. A harc az életerő jele és ha jó ügyért történik, csak örülni lehet neki. Mindenesetre bizonyos, hogy az Akadémia soha ilyen szegény, elhagyatott és gyámoltalan nem volt, mint ebben a korszakban, mikor a leginkább lenne szükség a vezetésére és iránymutatására.

Nagy vagyona ugyszólván szőrén-szálán elpusztott. Gazdasági ügyeit jóhiszemű, de hozzá nem értő műkövelők irányították és csakigy történetelt meg, hogy közvetlen a Károlyi-korszak előtt, mikor már nyilvánvalóvá vált a háború elvesztése, vagyonának nagy részéből hadikölcsönpapirokat vettek. Ma az Akadémia olyan helyzetben van, hogy egyetlen könyvet sem tud kiadni, de még arra sem képes, hogy egy tudós világraszóló fölfedezését kinyomtatassa folyóiratában. Gyönyörű és értékes kiadványait poton pénzén adta el, ugyanakkor, mikor az antikváriusok napról-napra föltisztázták a könyvek árát és vagyont szereztek belőle. Egyes nagyon keresett munkák elfogytak, de az Akadémia évtizedeken át nem tudta magát elhatározni arra, hogy kiadja őket és hozzáférhetővé tegye a közönségnek. Zárkózott, rideg szellem uralkodott az Akadémia hüvös falai között, mely inkább egy kriptába való, mint egy eleven, hatni akaró intézménybe.

Mi ennek az oka? Nem firtatjuk itten, csak rámutatunk rövidesen az eseményekre. Heinrich Gusztávot, akit az Akadémia életfogytiglan megválasztott főtítkárává, szerdán lemondatták egy levéllel, melyben Ballagi Aladár, Beöthy Zsolt, Concha Győző, Fekéropatky László, Fináczy Ernő, Förster Gula, Földes Béla, Fraknói Vilmos, Gaál Jenő, Goldzieher Ignác, Hegedüs István, Horváth Géza, Ilsvay Lajos, Kozma Andor, Kürsák József, Mógócsi-Dietz Sándor, Melich János, Négyessy László, Rákosi Jenő, Radó Gusztáv, Réti Mór, Schafarzik Ferenc, Tagályi Károly, Varga Gyula és Szily Kálmán kijelenti, hogy a főtítkári hivatalban uralkodó viszonyok miatt lemondani szándékozó Berzeviczy Albert elnök mellett állanak az aláírók és a mostani főtítkárt, Heinrich Gusztávot már koránál fogva sem tartják képesnek arra, hogy megküzdjön a mostan nehéz állapotokkal és arra kéri őt, hogy mondjon le nemcsak az Akadémia, hanem a saját érdekében is. A mozgalom, az aláírások gyűjtése titokban folyt és élén Szily Kálmán állott. Berzeviczy Albert, a neki címzett levéllel fölkereste Heinrich Gusztávot, aki azonnal hajlandó volt lemondani főtítkári állásáról, azzal a föltétellel, hogy a neki járó lakást megtarthassa. Ugy értesülünk, hogy az Akadémia nemokára tisztujtó ülést tart, melyen új főtítkárt választanak. Ebben a pillanatban az Akadémia palotaforradalmára diadalt ülnék, céljukat teljesen elérték.

Az Uj Nemzedék munkatársa beszélgetett ma reggel egy akadémikussal, aki az ott lezajlott palotaforradalomról a következőket mondotta:

— Régióta vártuk ezt a kirobbanást, már hónapokkal ezelőtt suttoztak róla. Tulajdonképpen a Szily- és a Heinrich-esoport támadott egymásnak, de bevallhatom, hogy egyik csoport diadalra jutásától sem várhatok semmit, ami az Akadémia

ügyét előrelendítené és ottan igazán európai, modern, munkás szellemet teremtene meg. Egyszerűen két különböző társaság mérkőzik itt egymással. Heinrich Gusztáv az egész ügyvel a palotaforradalmon, hiszen régi vágya, hogy nyugalomba menjen és dolgozhasson. Különbözik érdekes, hogy ő a fiatalabbik. Heinrich Gusztáv csak 75 éves még. Szily Kálmán pedig, ki a forradalmárokat rohamra vezette, 85 éves. Heinrich Gusztáv tehát joggal panaszkodhat, hogy az Akadémián — elnyomják a fiatal tehetségeket.

### Berzeviczy nyilatkozik.

Az Akadémia főtítkáriának lemondásával kapcsolatban munkatársunk fölkereste Berzeviczy Albertet, aki ezt mondta:

— Heinrich főtítkár ur, hivatkozva az előttem is ismeretes régi szándékára, ma írásban benyújtotta nálam lemondását a főtítkári állásról, összekötve azzal a kivánságával, hogy a főtítkári lakásnak egyelőre élvezetében maradhasson. Én a lemondást legközelebb az elégyes ülés elé fogom terjeszteni és nem kétkem, hogy az Akadémia a főtítkár urnak a lakásra vonatkozó méltányos kivánságát teljesíteni fogja. Egy reggeli lapban közzölt cikk teljesen bizalmas természetű és nem értem, mi uton jutott nyilvánosság elé. Egyébiránt az ügy háttérének kommentálására nem érzem magam hivatottnak.

### Mit mond Szily Kálmán és a leköszönt főtítkár?

A hallhatatlanság mezőire felleg borult. A felhőből jutott egy ténynyi az Akadémia portálsának homlokára is, aki szokotnál is tartózkodóbb és rompant fölényesen tekint rajtunk végig, amikor

— Régióta vártuk ezt a kirobbanást, már hónapokkal ezelőtt suttoztak róla. Tulajdonképpen a Szily- és a Heinrich-esoport támadott egymásnak, de bevallhatom, hogy egyik csoport diadalra jutásától sem várhatok semmit, ami az Akadémia

ahheli kívánságunknak adunk kifejezést, hogy szeretnénk Heinrich öméltóságával beszélni.

— Maga is ujságíró? . . . Ej maguk ujságírók . . . A főtítkár urral nem lehet beszélni.

Mindazonáltal beosonunk a háta mögött, de Heinrichet nem találjuk még hivatalában, nagyon korán van. Kisvártatva sikerül megtalálnunk Szily Kálmánt, az Akadémia főkönyvtárosát, akit az egyik reggeli lap a palotaforradalom főszervezőjének nevez meg. Egy vidám, öreg urral állunk szemben.

— Én nem adok intervju-t, huszonöt esztendővel ezelőtt becsapott engem egy ujságíró, mindent hamisan írt le.

Cselhez folyamodunk, elébe tartjuk azt a bizonyos reggeli lapot.

— Olvasta-e, méltóságos uram?

— Nem én, — és azonnal böngészni kezdi.

— Hm! Tessék! . . . szószerint igaz . . . terhes egy mesterség a főtítkári hivatás. Két haza van az Akadémiával, amelyet rendbe kell tartani. Én ugyan nem szerveztem ezt az összeesküvést, hogyan kelthetne közhangulatot egyetlen ember. . . Na majd meglátjuk december elején, akkor lesz az elegyes ülés.

Visszamegyünk a leköszönt főtítkár urhoz, aki már hivatalában ül.

Heinrich urat egész raja kereste fel ma az ujságíróknak. Amikor meglát, dühösen összecsapja a kezét, ránk néz zordul:

— Kérem, kérem, hagyjon engem békében!

— De mégis, mi igaz a híresztelésből, méltóságos uram?

— Hagyjon engem békében!

### A portás is nyilatkozik.

Kifelé menet találoztunk a „Termék örével”. Harminc esztendeje őrzi ő a halhatatlanság mohos berkeit.

— Mi ujság, öreg?

Lemondóan legyint:

— Ez a mai világ! . . . Eszik egymást az emberek, mindenki hatalomra tör . . . Elrontották a „népet” . . .